

Szkoda całkowita

Odnosząc się do zagadnienia tzw. "szkody całkowitej" w przypadku szkody komunikacyjnej likwidowanej w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sprawcy (OC) oraz autocasco (AC) przekazujemy poniższe wyjaśnienia, które mają na celu w przystępny sposób ukazać Państwu w/w problematykę.

Prawo polskie nie formułuje definicji pojęcia tzw. "szkody całkowitej". Art. 363 § 1 k.c. stanowi, iż jeżeli przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu. Określenie progu opłacalności naprawy a tym samym określenia szkody jako całkowitej jest różne w zależności od rodzaju ubezpieczenia (OC lub AC), z którego jest likwidowana szkoda.

W odniesieniu do ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych kwestia ta była do niedawna przedmiotem szeregu sporów a także powstałych na ich tle rozstrzygnięć sądowych. Jednym z pierwszych rozstrzygnięć w omawianej sprawie było orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach, który w wyroku z dnia 12 lutego 1992 r. (**sygn. akt I ACr 30/92**) stwierdził, iż szkoda częściowa ma miejsce wówczas, gdy uszkodzony pojazd nadaje się do naprawy, a koszt naprawy nie przekracza wartości w dniu ustalenia przez zakład ubezpieczeń tego odszkodowania.

Szkoda całkowita zaś występuje wówczas, gdy pojazd uległ zniszczeniu w takim stopniu, że nie nadaje się do naprawy, albo gdy koszty naprawy przekroczyłyby wartość pojazdu w dniu likwidacji szkody. W przypadku wystąpienia szkody częściowej zakład ubezpieczeń jest zobowiązany do pokrycia kosztów dokonanej naprawy, w przypadku zaś wystąpienia szkody całkowitej odszkodowanie ustala się przy wykorzystaniu tzw. metody dyferencyjnej. Metoda ta polega na ustaleniu wysokości odszkodowania poprzez pomniejszenie wartości pojazdu w stanie przed uszkodzeniem - o wartość pojazdu (wrak, pozostałości) w stanie uszkodzonym tj. po wypadku.

Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 20.02.02 r. **V CKN 903/00** uznając, iż jeżeli koszt naprawy samochodu jest wyższy od jego wartości przed uszkodzeniem, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do kwoty odpowiadającej różnicy wartości samochodu sprzed i po wypadku. Następnie jednoznaczne stanowisko odnośnie szkody całkowitej przy ubezpieczeniu OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, potwierdzając dotychczasową linię orzecznictwa Sąd Najwyższy zawarł w uzasadnieniu do postanowienia z dnia 12 stycznia 2006r. składu siedmiu sędziów Izby Cywilnej (**sygn. akt III CZP 76/05**) odnosząc się merytorycznie do wniosku Rzecznika Ubezpieczonych.

Sąd Najwyższy stwierdził, iż za utrwalony należy uznać pogląd, że koszt naprawy uszkodzonego w wypadku komunikacyjnym pojazdu, nie przewyższający jego wartości sprzed wypadku nie jest nadmierny w rozumieniu art. 363 § 1. Ponadto sąd uzasadniając swoje stanowisko jednoznacznie wskazał, że nieopłacalność naprawy, będąca przesłanką wystąpienia tzw. szkody całkowitej, ma miejsce wówczas, gdy jej koszt przekracza wartość pojazdu sprzed wypadku stwierdzając nadto, że stan majątku poszkodowanego, niezakłócony zdarzeniem ubezpieczeniowym, wyznacza rozmiar należnego odszkodowania. Jednocześnie zaznaczył, iż poglądy te są aprobowane w doktrynie prawa ubezpieczeniowego.

Tym samym w pełni poparł uprzednio prezentowane przez Rzecznika Ubezpieczonych stanowisko, jednocześnie prezentując w swoich przemyśleniach powstały na omawianym tle bogaty dorobek jednolitej i ugruntowanej judykatury (**m.in. w orzeczeniach z dnia 1 września 1970r., II CR 371/70 - OSNCP 1971, z. 5, poz. 93, z dnia 3 lutego 1971r., II CRN 450/70 - OSNCP 1971, z. 205, z dnia 20 kwietnia 1971r., II CR 475/70 - OSPiKA**

1971, z. 12, poz. 231, z dnia 20 lutego 1981r., I CR 17/81 - OSNCP 1981R., z. 10, poz. 199, z dnia 13 grudnia 1988r., I CR 280/88 -nie publ., z dnia 29 stycznia 2002r., V CKN 682/00 - nie publ., z dnia 20 lutego 2002r., V CKN 903/00 - Mon. Pr. 2002, z. 19, poz. 897 oraz z dnia 11 czerwca 2003r., V CKN 308/01 - nie publ.)

Natomiast w odniesieniu do ubezpieczenia dobrowolnego np. auto-casco kwestia szkody całkowitej kształtuje się odmiennie gdyż próg opłacalności naprawy (a zatem określenia szkody jako całkowitej) ustalony jest na poziomie wskazanym w ogólnych warunkach tego ubezpieczenia, tj. w treści zawartej umowy ubezpieczenia autocasco (AC). Ogólne warunki ubezpieczenia dobrowolnego jakim jest m.in. auto-casco, zawierają postanowienia określające zarówno przedmiot i zakres ochrony ubezpieczeniowej, jak i prawa i obowiązki stron. Warunki te są tworzone przez zakład ubezpieczeń, a w momencie zawarcia umowy następuje ich akceptacja przez ubezpieczającego. W przypadku wystąpienia szkody, postępowanie likwidacyjne prowadzone jest zgodnie z postanowieniami umowy, w tym postanowieniami dotyczącymi zasady ustalania wysokości odszkodowania.

Takim postanowieniem o.w.u. jest również wskazanie progu opłacalności naprawy na określonym poziomie. W większości ogólnych warunków ubezpieczenia auto-casco próg ten określany jest na poziomie od 60% do 80% wartości pojazdu. Oznacza to, iż jeśli koszty naprawy przekraczają wskazany w umowie próg wartości pojazdu szkoda kwalifikowana jest jako całkowita i skutkuje zastosowaniem metody dyferencyjnej przy ustalaniu wysokości odszkodowania tj. poprzez pomniejszenie wartości pojazdu przed uszkodzeniem o wartość pojazdu w stanie uszkodzonym.

Trzeba w tym miejscu zaznaczyć, iż dość często przy likwidacji szkód z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zakłady ubezpieczeń - wzorując się na ubezpieczeniu auto-casco - jako próg opłacalności naprawy przyjmują także 70 %. Jest to praktyka nie posiadająca żadnego uzasadnienia prawnego, szczególnie w świetle wskazanego powyżej postanowienia Sądu Najwyższego oraz zaprezentowanej linii orzecznictwa.

Dodatkowo informujemy, z czym spotykamy się w niektórych zapytaniach, iż w przypadku wystąpienia szkody całkowitej, pojazd w stanie uszkodzonym nadal pozostaje własnością poszkodowanego, a w konsekwencji zakład ubezpieczeń może, lecz nie jest zobowiązany do jego przejęcia. Czasami w praktyce się zdarza, że na wniosek poszkodowanego lub z inicjatywy zakładu ubezpieczeń dochodzi do jego przejęcia. Wówczas odszkodowanie powinno być równe aktualnej wartości pojazdu w stanie nieuszkodzonym.

W przypadku gdy Państwa problemy wymagały szerszego wyjaśnienia zapraszamy do skorzystania z porad ekspertów udzielanych podczas dyżurów telefonicznych. Dyżury te odbywają się od poniedziałku do piątku pod numerem telefonu: /0...22/ 33-37-328 w godzinach porannych od 10.00 do 15.00 oraz popołudniowych od 17.00 do 19.00.